

September 2018

Psychosociale ondersteuning aan statushouders

Arq Kenniscentrum Migratie

Arq Kenniscentrum Migratie is in september 2018 gestart met het project “Psychosociale ondersteuning statushouders”. Doel van dit vierjarige project is het neerzetten van een goede psychosociale zorgstructuur voor statushouders in gemeenten.

Psychische gezondheid van statushouders

Door de ervaringen in het land van herkomst en de vaak nog onzekere nieuwe situatie hebben statushouders en vluchtelingen een verhoogde kans op het ontwikkelen van psychische klachten. Ze kunnen goed geholpen worden wanneer ze snel de juiste ondersteuning krijgen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeenten, maar die worstelen met de signalering en het vinden van passende zorg. Dit komt mede door de grote verschillen tussen het zorgsysteem in Nederland en in de herkomstlanden.

Met dit project wil Arq Kenniscentrum Migratie knelpunten wegnemen en een goede psychosociale zorgstructuur neerzetten voor statushouders in gemeenten. Dat doen we door het opzetten van een lokale praktijksituatie (proeftuin) in de gemeente Dordrecht waarin we best practices ontwikkelen die met andere gemeenten gedeeld worden.

De belangrijkste pijlers van het project zijn kennisbevordering, vroegsignalering & monitoring en preventieve interventies.

Vroegsignalering en preventie

De signalering van psychische klachten bij statushouders en de doorstroom naar passende zorg is al jaren een erkend probleem voor gemeenten en de GGZ-keten. Uit diverse onderzoeken komt naar voren dat bij het versterken van de psychische gezondheid het accent moet liggen op preventie, gericht op de specifieke gezondheidsrisico's van deze groep. Daarbij is vroeg signalering van groot belang, net als actieve betrokkenheid van statushouders zelf. Door te investeren in vroeg signalering voorkomen we dat mensen later langere en duurdere zorgtrajecten nodig hebben.

Psychosociale ondersteuning speelt een belangrijke rol bij vroegsignalering van ernstigere problematiek. Het versterkt de veerkracht en statushouders zijn hierdoor beter in staat om problemen zelf op te lossen. Al deze factoren zorgen ervoor dat het integreren en participeren in de samenleving op een positieve manier beïnvloed wordt.

Huidige situatie bij gemeenten

In de afgelopen jaren is de instroom van statushouders fors toegenomen. Hierdoor was er een specifieke aanpak nodig op landelijk en lokaal niveau zodat huisvesting en integratie in gemeenten in goede banen geleid konden worden.

Nienoord 5
1112 XE Diemen
020 - 840 76 40

info@arq.org
www.arq.org

Doordat iedere gemeente deze projecten op een eigen manier heeft aangepakt zijn er veel verschillen ontstaan op het gebied van inrichting, de positionering van de statushouders in het stelsel en de besteding van budgetten ten behoeve van de doelgroep.

Door de grote verschillen in aanpak per gemeente, is het ontzettend lastig om knelpunten en oplossingen goed in kaart te brengen. Wat voor de ene gemeente een groot knelpunt is, speelt bij een andere gemeente helemaal niet vanwege een andere aanpak. Door deze complexiteit zijn er ook geen standaardoplossingen om de problemen rondom goede hulpverlening aan statushouders op een structurele wijze te verbeteren.

Vanuit het Rijk zijn gemeenten ondersteund middels het Ondersteuningsprogramma Gezondheid Statushouders, een samenwerkingsverband van de VNG-OTAV, Pharos en GGD GHOR Nederland. Deze programma's zijn in mei 2018 afgerond. Ondanks deze eerdere ondersteuning, is succesvolle psychosociale ondersteuning aan statushouders in veel gemeenten nog niet geborgd. Gemeenten erkennen de noodzaak van het aanbod aan psychosociale ondersteuning voor statushouders, maar zijn zoekende wat te doen: is er lokaal of regionaal passende psychische zorg aanwezig die rekening houdt met de cultuurverschillen en taalbarrières, hoe verloopt de vroegsignalering, welke interventies zijn effectief, hoe kunnen we deze inbedden in de lokale structuur, hoe is dit te financieren? Er blijven veel vraagstukken binnen gemeenten rondom dit onderwerp.

Doelstelling

Het is ons doel om psychosociale ondersteuning vast onderdeel te maken van de zorgstructuur voor statushouders in gemeenten. We doen dat door in een proeftuin in de gemeente Dordrecht een zorgstructuur te ontwerpen waarin psychosociale ondersteuning aan statushouders centraal staat en rekening houdt met de lokale context. Tijdens de proeftuin wordt er op basis van feedback continu geëvalueerd en bijgesteld.

In de periode 2015 t/m 2018 heeft Dordrecht 807 statushouders gehuisvest. Gemeente Dordrecht wil graag investeren in het verbeteren van de psychische gezondheid van haar statushouders. De gesprekken met een tweede geïnteresseerde gemeente die zich aansluit bij het project zijn gaande.

Deelname nieuwe gemeenten

De ambitie is om per jaar minimaal twee nieuwe gemeenten te laten aansluiten bij het project. Wij nodigen geïnteresseerde gemeenten expliciet uit om contact op te nemen voor meer informatie en de mogelijkheden om deel te nemen te bespreken.

Best Practices

In de proeftuin van de gemeente Dordrecht worden *best practices* ontwikkeld voor onderstaande situaties:

- sociale kaart met cultuursensitieve, passende zorgverlening;
- vroegsignalering van psychische klachten bij statushouders;
- goede doorverwijzing zodat statushouders passende psychische hulpverlening krijgen indien nodig;
- samenwerking tussen lokale partijen;
- inzet van preventieve interventies;
- deskundigheidsbevordering (trainen van vrijwilligers op het signaleren van psychische klachten, trainingen cultuursensitief werken aan zorgprofessionals);
- en andere mogelijke resultaten die voortkomen uit de praktijk.

Deze resultaten worden proactief gedeeld met andere gemeenten, zodat het mogelijk is om te werken aan een goede psychosociale zorgstructuur voor statushouders in heel Nederland. Het delen van de opgedane ervaringen en ontwikkelde kennis geschiedt enerzijds via Arq Kenniscentrum Migratie, anderzijds via andere kanalen (o.a. VNG OTAV, G40 gemeenten).

Het project is tot stand gekomen dankzij een donatie van het Gieskes-Strijbis Fonds.

Meer informatie en contact

Andere gemeenten die geïnteresseerd zijn in dit project of meer informatie willen kunnen telefonisch contact opnemen met Larissa van Beek, coördinator van Arq Kenniscentrum Migratie via 020- 840 76 74 of per e-mail via l.van.beek@arq.org.